

تبیین راهکارهای طراحی محله پایدار

(نمونه موردی: محله نارمک تهران)

صدیقه معین مهر*، سلیمان شریکلو^۲

۱- دکترای معماری، دانشگاه هنر اصفهان، تهران، ایران. نویسنده مسئول (Moeinmehr@arch.iust.ac.ir)

۲- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز، تهران، ایران. (s09124333385@gmail.com)

چکیده

با توسعه شهرها و مطرح شدن رویکرد توسعه پایدار، توجه و رعایت اصول پایداری و پیگیری اهداف آن، هرچه بیشتر در برنامه ریزی توسعه شهرها مورد توجه قرار گرفته است. مقوله پایداری به ویژه در زمینه مسائل اجتماعی، زیست محیطی و اقتصادی از جمله مهمترین مباحث قرن بیستم و قرن حاضر می باشد. هدف از این مقاله، بررسی همه جوانب ابعاد پایداری اعم از اجتماعی، زیست محیطی و اقتصادی می باشد، تا از این طریق بتوان وضعیت پایداری محله نارمک تهران را تعیین و تبیین نمود. روش تحقیق این مقاله با تکیه بر روش توصیفی-تحلیلی، و با استفاده از مطالعات کتابخانه ای و میدانی و روش مصاحبه است. پس از مطالعات میدانی، چهار واحد همسایگی در محله نارمک انتخاب و پرسشنامه ای در میان ساکنین محله توزیع شده است. در ادامه، ویژگی های محله نارمک مورد تحلیل کمی و کیفی با روش آمار توصیفی قرار گرفته است. محله نارمک تهران را می توان یک محله پایدار دانست که محصول برنامه ریزی و طراحی شهرسازان دوران معاصر است. یافته های تحقیق حاضر نشان می دهد که اصول و راهکارهای پایداری محله نظیر: تعاملات اجتماعی، سرزندگی، تنوع، فضای سبز مطلوب، دسترسی مناسب، تامین خدمات و امنیت، و خودکفایی در حد بالایی در نارمک تحقق یافته است.

واژه‌های کلیدی: محله، توسعه پایدار، بُعد اجتماعی، بُعد اقتصادی، بُعد زیست محیطی، نارمک.

۱- مقدمه

در زمان حاضر محلات مسکونی به عنوان یکی از واحدهای پایه برنامه ریزی در ساخت فضایی شهر و کوچکترین واحد سازمان فضایی در پایداری شهری نقشی اساسی ایفا می کنند. به گونه ای که شکل گیری هویت محله ای و تحکیم روابط اجتماعی و میزان تعلق خاطر ساکنین به این واحدهای خرد، با پایداری محله های شهری در ارتباط تنگاتنگ می باشد. بر این اساس با در نظر داشتن زمان و تغییرات حاصل از آن، محله به عنوان سلول شهر ایرانی، نه تنها از جنبه کالبدی که به لحاظ اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی نیز بررسی می شود [۱]. از دیگر سو، توجه توسعه پایدار بیشتر معطوف به شهرهاست و توسعه محله کمتر مورد توجه قرار گرفته است؛ با این حال اگر قطعات شهرها (مؤلفه هایی مانند محله) فاقد معیار پایداری باشند، شهرها را نمیتوان پایدار در نظر گرفت. معیارهای پایداری محلات آینه ای برای تجزیه و تحلیل پایداری شهرها برای سطوح بالاتر هستند که جنبه های اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی را شامل می شوند. امروزه، در محلات فضاهایی برای حضور فعال مردم وجود ندارد و در واقع فضاهای جمعی برای حضور و فعالیت افراد و ارتباطات اجتماعی مردم ایجاد نشده است. عملکرد این فضاها نیز از حالت پیاده محوری به سواره محوری تغییر یافته است و زندگی اجتماعی از آنها رخت بر بسته